

З досвіду роботи вчителя історії Таращанського НВК «Гімназія «Ерудит» - ЗОШ І ст.» Цюренко О. П.

Проект «Козаки – характерники, як джерело творення української нації»

Жовтень-2014

I. Характерники. Спогад віків.

Сучасні історики, а зокрема історики 20 сторіччя, переконували нас, що козаки – всього лиш нащадки селян, які не витримали гніту поміщиків і покидали рідні землі, а після того оселились біля Дону, Волги, передгір'ях Кавказу, причорноморських степах та на дніпровській Хортиці. В цьому є, звичайно, якась частка правди, але дуже вкорочена, і вона не може пояснити багато цікавих речей. Це була лише часточка історії, яка розповідає нам про те, як поповнялись ряди тогочасних козаків, але ніяк не пояснює їх походження, передісторію та не розповідає про їх коріння.

Дуже багато цікавих фактів розкривається, якщо звернутись не до стандартних джерел радянської історіографії, а до давніших історичних згадок і праць. Взяти до уваги хоча б тритомник відомого російського історика й дослідника козацтва Євграфа Савельєва «Древняя история казачества», який дивом вцілів та був перевиданий в Ростові-на-Дону: більшовики вилучили та знищили весь тираж, крім одного примірника! І це не єдине джерело, де ми наштовхнемось на низку цікавих і маловідомих фактів.

Давні козаки мешкали попри гирла Дону, Кубані, Дніпра та Дністра ще у 12-му сторіччі до нашої ери, називалися Джанійцями та Черкасами і становили оригінальну слов'янську гілку, певний особливий етнос.

Джанійці ходили на 30 кораблях на допомогу легендарній Трої, яку взяли в облогу греки-ахейці.

Вони воювали у військах Олександра Македонського проти персів царя Дарія. Коли величезна перська армія йшла в наступ на македонські фланги, п'ятірки невідомих воїнів прорубували шлях крізь щільні колони персів, розвертали коней, прорубували шлях назад і безслідно зникали в степах. Досвідчені та розумні перські воєначальники впадали в розпач. Вони нічого не розуміли і не могли нічого вдіяти. Під час затишшя їм було не легше: характерники, що володіли різними гіпнотичними прийомами, проникали в їх табори і викрадали вартових або ж навіть воєначальників з їх шатрів і знову розчинялись у чистому полі.

Джанійці вміли маскуватись на вихідних позиціях ворожої кінноти таким чином, що коли перси шикувались в ряди для атаки, характерники вистрибували і в зігнутому стані пробігали попід животами коней зі своїми гострими шаблями, притиснувши їх тупим боком до спини. Позаду них на землю порубані падали цілі ескадрони. Тому Македонія перемагала у війнах не лише завдяки одному геніальному Олександру...

Під час нашестя Чингізхана на південну Русь два його провідних тумена (20 тисяч вояків) зустрілись у межиріччі Дону та Волги з невідомими воїнами, що йшли у бій оголені по пояс. Вони воювали вдома мечами, стоячи на конях, з легкістю ухилялись від ударів, стріл та навіть ловили їх біля своїх грудей і не боялись смерті. Від двох туменів живим не залишився ніхто.

Траплялось, що монголи раптово впадали в безумство і, наче зачаровані, починали битись один з одним. Декількох козаків монголам вдалося взяти живими і вони забрали їх зі собою на Схід. Руси-джанійці залишили по собі грамоти-дощечки із записами своїх знань, на базі яких обрані учні з числа місцевих створили свої бойові стилі, що базуються на використанні потоків внутрішньої енергії людини – Здрава, або ж, по-східному, Ци. Існує повір'я, що одного з учнів русів звали Бодхидхарма. Він був мандрівним індуським філософом, що прийшов до Китаю. Він відомий як засновник у-шу. Так були закладені основи кунгфу, звичайного та астрального карате, мистецтва невидимих воїнів і шпигунів ніндзюцу.

Щодо нинішнього донського козацтва, то воно сформувалось коли зі слов'яно-черкеською гілкою джанійців злились новгородці, що втікали з Новгороду Великого, одного з основних центрів ведичного спротиву владі Москви та панівній Церкві, де звірствував в той час Іван Грозний. Новгородці, що вели свій рід від аріїв Гіпербореї, також були великими знавцями духовних практик, а їх силові комплекси «Кулак Перуна», «Буза», «Скобар» не поступалися південним стилям джанійців. Спільні знання дали прекрасний результат: з поєднання досвіду, духовних і фізичних практик народилось величне мистецтво бою, виживанні і цілительства: Козацький Спас.

Козацьким Спасом чудово володіють козаки-характерники. Його основою були спеціальні заговори, молитви і таємне навчання. Символом був Віз (Велика ведмедиця), що зберігся на гербі та печатці запорізьких козаків. А головним було неприйняття ні жрецтва, ні священства, тобто посередників. Характерник спілкувався з вищими силами нап'ям, володіючи «ману» – медитаціями. За допомогою духовних, медитаційних методик козаки могли досягати небачених результатів і отримувати надприродні властивості і сили. (про медитаційні практики характерників розповімо у наступних дописах на дану тематику).

Донині збереглись окремі релікти стародавніх бойових технологій, пов'язаних з використанням «другого зору», – методи нанесення ударів «світінням» і використанням у бою астральних двійників. Оборотництво, що давало змогу перетворюватись у звірів та птахів, судячи зі всього, прийшло на південь разом із новгородцями – язичниками, що були посвячені в північні культури Ulfhednar (люди-вовки) та Berserkes (люди-медведі), більш відомі як берсеркери вікінгів, що мали кровний зв'язок з новгородцями. Відома вправа, що використовувалась посвяченими воїнами цих культур для демонстрації своїх властивостей. Оголений воїн сідав на сніг і відкривав у собі канал внутрішньої енергії Здрава (в скандинавській традиції – Прана). Його тіло настільки розігрівалось, що сніг танув навколо нього, а він не відчував холоду. В Тибеті досі практикується схожа вправа, коли монахи сушать на морозі мокрі простирадла, просто загорнувшись у них голими.

Посвячення в культ людей-звірів складалось із двох основних частин. Перша з них розвивала вміння вводити себе в стан бойового трансу, що дозволяв бачити дії противника в заповільненому режимі та легко ухилятися від ударів, стріл та мечів, а також відчувати напрям польоту «своєї» стріли чи кулі (в цей момент в характерника холоне потилиця). Оборотництво за своєю природою є двоїстим: в одних випадках дійсно може статись надзвичайно потужне спілкування з тотемом людини, його тваринним символом, в такому разі свідомість людини може переміститись в птаха чи звіра, підкоривши тварину своїй волі. Або ж бойовий маг навіював противникам, що вони бачать вовка чи ведмеда.

Кажуть, що не так уже й давно якісь японські дослідники запропонували характернику кілька мільйонів доларів, аби той дозволив зазняти свої вміння на відеокамеру – та дарма... Стародавні таємниці не мають ціни...

II. Характерники. Таємниця поняття.

Ось такі от ті легендарні і напівміфічні характерники, що апелюють до глибин нашої уяви. Але варто трохи розвіяти пелену загадки, вдавшись до науково-лінгвістичного аспекту цього питання. Що ж насправді означає слово «характерник» і ким були ці загадкові предки?

“Il ne fut pas tue, parcequ’il portait un caractere”.

— Він не був убитий, оскільки він володів «характером».

Як бачимо з цитати, поняття характерництва в якості військового мистецтва існувало не лише на українських землях, а й у Франції. Зараз можна лише гадати, чи цей термін залишився французам у спадок від давніх галльських жерців — друїдів, чи, може, прийшов туди разом з козаками Богуна і Сірка в часи Тридцятилітньої війни...

В давніх історичних джерелах під характерниками мали на увазі воїнів, наділених надзвичайними і навіть надприродними можливостями, що цим виділялись з козацького оточення. Звичне на перший погляд і милозвучне для слов'янського слуху слово навіює нам думки про сильний дух і характер. Але насправді під цим словом криється набагато глибший зміст. Характерниками люди називали людей з властивостями відьмаків, чародіїв, пророків, знахарів. Таких козаків-чаклунів часто також іменували химородниками, галдовниками («галдувати» – чаклувати), заморочниками (вони вміли напускати «морок» – туман, сон).

Часто в різних джерелах слову «характерник» приписують грецьке походження: «character» – відмінна риса.

Текст на санскриті

Деякі дослідники стверджують, що етимологію цього слова слід шукати за допомогою санскриту – давньоарійської мови. Адже на території України в давнину жили індоарійські племена, частина з яких в 2 тисячолітті до нашої ери вирушили в Індію, а частина залишилась і взяла участь в етногенезі балтійських і слов'янських народів, зокрема українського. Значна подібність між санскритом і мовами балтійських, слов'янських народів свідчить про тісні контакти між цими народами в минулому.

Перша частина терміну «хара» («харе») у перекладі з санскриту означає боже натхнення. Це саме та енергія, якою вміли користуватись характерники.

«Характерники» можуть розшифровуватись також як ті, що володіють центром хара. Звідси й характері – випускання життєвої енергії через центр «хара», розташований в районі пупця, до «ірі» – Ірію, слов'янського раю; знахар – той що знає хару, з відновлення якої повинне початись будь-яке лікування.

Ведичний текст. Рігведа. Манускрипт

За іншими даними, пояснення слід шукати в Ведах, давніх арійських писаннях. Там йдеться про те, що серед другої касті кшатріїв-воїнів існували загони основані з воїнів,

що звались «махаратха-ми» і могли самотужки битись проти тисяч. Оскільки префікс «ма-» у санскриті означає великий, то «харатхи» очевидно будуть тими самими характерниками – славетними воїнами з неперевершеним таємним військовим мистецтвом.

За іншими даними – «маха» – великий, могутній, «ратха» – рать, військо.

Яким би не було істинне походження даного поняття, висновок можна зробити єдиний: явище сягає корінням в давнину і на його розвитку відчутний вплив стику народів, культур, традицій, звідки зародилися й традиції наших предків.

III. Характерники. Пам'ять народна.

Більшість оповідей та легенд про характерників було записано в Україні лише в XIX ст., хоча саме явище древнє, а перші згадки про них зустрічаються ще в літописах що стосуються другої половини XVI сторіччя.

Не менше запам'ятались характерники й іншим народам, які зазіхали на наші землі. Турки до прикладу іменували їх «урус шайтан» (урус – руський, шайтан – чорт) і навіть лякали ними дітей.

Вірили, що характерника можна було вбити лише срібною кулею в серце – тому «урус шайтан» завжди першими йшли в бій, хоч на Січі їх був всього лиш один курінь.

Відомості про характерників падали в око і багатьом польським історикам, а вірування про них були настільки сильними, що навіть три століття потому ходили українськими землями і були записані багатьма істориками та дослідниками козацтва і козацької доби.

“Запорожці були лицарі і великі галдовники. Куля їх не брала, на Дніпрі, було, постелять повсть і ідуть. Катерина хотіла підвести їх під свою владу, а вони не захотіли. Щоб показати силу, кинули повсть на море, взяли землі в чоботи, горілки в пляшки і вирушили в Туреччину. Пливають собі та й співають”.

Запорожець пливе по воді, розстеливши повсть.

“...серед них завжди були так звані “характерники”, котрих ні вода, ні шабля, ні звичайна куля, крім срібної, не брали. Такі “характерники” могли відмикати замки без ключів, плавати човном по підлозі, як по морських хвилях, переправлятися через ріки на повстині чи роґожі, брати голими руками розпечені ядра, бачити на кілька верстов навколо себе за допомогою особливих “верцадел”, жити на дні ріки, залазити й вилазити з міцно зав'язаних чи навіть зашитих мішків, “перекидатися” на котів, перетворювати людей на куці, вершників на птахів, залазити у звичайне відро й пливти в ньому під водою сотні і тисячі верстов”.

Відомі історичні факти, коли вороги виготовляли спеціальні кулі зі срібла, бо не могли звичайною кулею вбити характерника. “Історія Русів” містить розповідь про вбивство поляками наказного гетьмана Богдана Хмельницького – Івана Золотаренка, якого сучасники вважали характерником: “Наказний гетьман Золотаренко, повертаючись з військом за повелінням Царя всередину Білорусі і проходячи місто Старий Бихів, мушкетним пострілом, що його вчинив з одної дзвіниці католицький органіст Томаш із

засідки, був забитий на смерть, а органіст признався добровільно, що підмовлений був на сей злочин католицькими ксьондзами, котрі дали йому кулю од мушкета із священної чаші, за його словами, освячену і скріплену особливими закляттями; а пообіцяно йому за те поряд з мучениками царство Небесне і виховання дітей в школах єзуїтських. І насправді, по огляді виявилася тая куля незвичайною: в ній нуртовина була срібною з латинськими літерами!”.

На війні козаки ворога не боялися, та й мали вони особливі секрети:

“А як вийдуть на війну, то їх б'ють кулями, а вони собі й байдуже: пазухи порозставляють і збирають туди кулі. “Та ну бий!” – кричить кошовий хлопцеві, а сам і без пістоля і без рушниці стоїть. “Підожди, батьку, наберу куль та тоді і постріляю.”

Як відомо характерники вміли напускати на ворогів «морок» або «оману». Про битву війська з турків з військом російським, на допомогу якому приходять запорізький характерник, читаємо:

“Запорожець підняв руки і піймав ядро. “Ось бач, каже, який гостинець! Ну тепер, каже, глянь на острів: що там?” Глянув царь, аж турок сам себе руба, сам на себе підняв руку і пішов потоптом. Піднялась велика курява, а потім стихло. “Дивись тепер” – каже запорожець. Глянув царь, аж нема ні одного живого турка, порубали самі себе...”

Могли запорожці оману напустити на ворогів у ближньому бою:

“Там запорожці бились з татарами... Як їх сила, то вони покладуть усіх до одного, ні одного не випустять. А як несила, то вони зроблять або річку, або ліс, такий ліс, що його ні пройти, ні проїхати. Та тоді ті – татарва, то що наткнуться, подивляться, а воно річка або ліс, та й назад. А після як роздивляться, а воно того нема нічого. Отакі були ті запорожці.”

Навіть відомий письменник і етнограф Пантелеймон Куліш увіковічнив такі спогади народні в романі «Чорна рада»:

“Да й згадав, як у старого Хмельницького сидів у глибці такий, що ману напускав. “Що ви, – каже, – що мене стережете? Як схочу, то лиха встережете мене! Ось зав'яжеть мене в мішок.” Зав'язали його да й притягли за тямки, аж він йде з-за дверей: “А що, вражі діти! Встерegli?”

І про відомого козацького характерника Сірка багато спогадів:

“Сірко – це кошовий такий. Він такий був, що дещо знав. Оце бувало вийде із куреня та й гука на свого хлопця: “Ану, хлопче, візьми пістоль, стань там та стріляй мені в руку!” Той хлопець візьме пістоль та тільки – бух! – йому в руку. А він візьме в руку кулю, здаве її та назад і кине. Вони, ті запорожці, всі були знайовиті...”

Йому ж приписують здатність до оборотництва:

“Тоді зіскочив з коня, дав його другому козакові, а сам кувирдь – та й зробився хортом і побіг до татар... Як стали ті татари відпочивати, то той хорт поробив ім так, що вони всі поснули. Тоді він назад до козаків та знову кувирдь – і зробився чоловіком!”

IV. Ведичний погляд на характерників.

З одного боку ми маємо Стародавню Індію ведичного періоду, з іншого Україну козацької доби. Одразу виникає купа питань без відповідей. Де перетинаються древні Веди й український козак-відун з “оселедцем” і в шароварах, якого поважали, бо надто багато знав? А спільне між ними хоча б те, що слово “відун” має санскритський корінь, який зафіксований у назві Вед і означає – “відати“, “знати“. Також мабуть зовсім не випадково “оселедець” козацький можна бачити на старовинних зображеннях індійських брахманів, зодягнутих також у шаровари, тільки не зшиті зсередини.

Звісно, це не випадковий збіг.

...Неодмінною відзнакою арійських воїнів-кшатріїв був чупер, або як його іноді називали “коса” – пасмо волосся, що виростало з маківки голови (звідси – “косак“). Носіння чуприни означало приналежність до касты воїнів найдавнішого народу у світі. Ця особлива зачіска зустрічається завжди там, де побували арії.

Уособлення Бога-Воїна наші предки вбачали в Індри, Громовержці, Перунові. Храм Перуна завжди охоронявся посвяченими у воїнський стан – косаками. На випадок війни косаки виступали окремими полками Війська Перунового. Йдучи у смертний бій, вони кричали “ура” (у-Ра), символізуючи цим своє бажання піти на Сонце – Ра. Це повністю збігається з твердженням Вед: воїн, який чесно виконав свій обов’язок, загинувши на полі битви, наступне тіло отримує на вищих (райських) планетах Всесвіту (до яких належить і Сонце). Крім того, бог Сонця Вісван є згідно ведичного вчення, покровителем кшатріїв – воїнів.

Каста воїнів-козаків в Україні була відома і за часів Київської Русі, і після хрещення. Відомий російський історик Є. П. Савельєв у книзі “История казачества” науково-обгрунтовано доводить, що козаки – нащадки арійців. Вони, як і їхні предки, голили голови, залишаючи тільки чупери (оселедці). Від арійців у козаків збереглися різноманітні слова. Вчені стверджують, що в українській мові і досі є майже тисяча слів із санскритським коренем.

Була поширена віра, що арії демонстрували чудеса магії, за допомогою якої “могли творити туман, напускати осінню імлу, цілими днями ховатись на дні річки або у морських хвилях”.

Відомо, що як волхви, так і характерники-козаки могли розганяти хмари, викликати громилиці, страх у ворогів, перетворюватися у вовкулак, вміли замовляти стріли, шаблі, кулі так, що вони не завдавали їм шкоди, ходили по воді, а також годинами перебували під водою, дихаючи крізь очеретину. Про це розповідають нам козацькі легенди. Деякі свідчення цього я вже подавав у попередніх статтях про характерників.

Переосмислюючи здібності характерників через призму сучасного світогляду, можна твердо казати, що козакам була відома магія, телекінез, левітація, телепатія, гіпноз, сугестія – те, що досліджують сучасні інститути парапсихології.

Як тут не згадати про містичні досконалості великих йогів, які описані у Ведах. І з них найголовніші вісім:

1) здатність зменшуватись настільки, щоб проникати в камінь;

- 2) здатність ставати таким легким, що можна плавати в повітрі чи ковзати по поверхні води;
- 3) здатність по сонячному променю дістатись на Сонце чи торкнутись пальцем до Місяця;
- 4) здатність дотягнутись до будь-якого місця і взяти звідти те, що подобається;
- 5) здатність за власним бажанням створити чи знищити цілу планету;
- 6) здатність підкорити своїй волі кого завгодно;
- 7) можливість досягти чого завгодно (наприклад, змусити воду увійти в своє око і вийти з нього). І всі ці чудеса відбувались просто з волі йога;
- 8) вища ж містична досконалість – здатність, виходячи за межі законів природи, творити неможливе.

Тут слід зауважити, що перелічені вище містичні досконалості є матеріальними. Згідно Вед, кінцевою метою людського життя є любов до Бога. Це найвища духовна досконалість.

Повертаючись же до козаків-характерників, мусимо констатувати, що вони сповідували давню, язичницьку віру і були посвяченими у таємні знання про людину, природу і космос, перейняті ними від винищених волхвів.

Волхв

Про них і при житті, і після життя ходили найрізноманітніші легенди, їхні надлюдські здібності вражали навіть бувалих козаків. Простий люд називав їх чаклунами, а попи твердили, що в них вселився біс. Характерники на Січі складали козацьку старшину. Були ніби хранителями культури, робили посвяти у козаки. Зберігали давні волхівські традиції.

І хоча вже на той час формально Січ була християнізована, але дух там витав іще з попередніх часів. Залишалось поклоніння багатівіковому дубу, де збирались запорожці.

Ось що писав професор Вл. Мілкович в кінці XIX століття, описуючи релігійне, соціальне і культурне становище древніх слов'ян: “Слав'янсько-язичницька релігія про яку ми, до речі, мало знаємо, нагадує своїми основними ідеями індійську та інші арійські”. Древні літописці багато розповідають про піднесені риси характеру слов'ян: “Найбільша чеснота у слов'ян – це гостинність та турбота про батьків... Що слов'яни любили музику, про це свідкують і араби.”

У середовищі волхвів було багато могутніх творчих особистостей. Це саме їм ми маємо завдячувати за збереження у билинно-пісенній творчості частини нашої історії. Історичні думи і балади сприяли збереженню у народу пам'яті про своє походження.

Так українці передавали наступним поколінням духовний досвід своїх предків у вигляді обрядів, звичаїв, переказів, казок, пісень тощо. Відлуння давньої віри й треба шукати насамперед у фольклорі українського народу.

“Колядки, – відзначав, наприклад, М. Драгоманов, – цілі Веди південноруські, за котрими можна простежити відтінки релігійних уявлень від древніших часів до пізніших. Своїми образами вони нагадують гімни Індри, оспівування інших півбогів.”

Веди мають величезне значення для реконструкції праукраїнських вірувань, записи яких до нас не дійшли.

Сьогодні жоден історик світу не наважиться проголосити, що нашому народу тільки одна тисяча років, як стверджували раніше на чиєсь замовлення “історики” з метою нівелювати українську культуру, і як досі стверджують різноманітні українофоби. Те, що обрядова культура наших предків має багато тисяч літ, ні в кого з науковців не викликає сумніву.

Козаки-характерники: українські ніндзя чи самураї?

Побувавши на місцях козацької слави, я настільки переповнився цим, що почав активно вишукувати інформацію про козацтво. Дещо мені розповіли, коли я був у Кам’янці-Подільському, дещо довідався у Хотині, але із того усього найбільше мені запам’ятались козаки-характерники. А чи чули ви про таких? Мабуть чули про самураїв, йогів, ніндзя та інших неймовірних воїнів чи медитаторів, а от про наших визначних та непересічних українських представників, мабуть, ні. Хотілось би якось заповнити цю порожнечу та більше розповісти вам про них.

Характерник. Скульптура

На справді, інформації про характерників надзвичайно мало, здебільшого це якісь коротенькі записи, котрі в основному записані за спогадами звичайних людей, що робить їх оповитими небелицями та домислами, та спонукає ставитись до них як до досить умвного наукового джерела. Я витратив достатньо багато часу мандруючи інтернетом, щоб знайти хоча б якусь інформацію про характерників, я прекрасно усвідомлюю, що все те, що написано нижче не є на всі 100 відсотків правдою, і вам не слід сприймати це як беззаперечний факт. Просто хотілось, щоб ця інформація підштовхнула вас до певних роздумів та розширила ваші горизонти про наших славних предків.

Хто ж такі козаки-характерники?

Слово “Характерники” походить від сильного характеру, від міцної волі, що могла зрушити гори. Це магічна сила від народження, що надавала людині особливих, дуже часто надприродних умінь та сил. Характерники не мерзли у зиму, ходячи босими по снігу; могли перебувати під водою годинами; кажуть, що їх не брали кулі, і вони могли проходити крізь стіни.

На преший погляд складно у це повірити, бо зазвичай ми вважаємо, що на такі речі спроможні лише йоги, самураї, інші особливі люди, що живуть у Японії, Індії, Китаї і т.д. Та ми ніколи не задумувались, що і ми теж щось подібне уміємо.

Про походження характерників.

Свій початок козаки-характерники ведуть ще від давньоукраїнських язичницьких волхвів (віщунів, чародіїв). Пантелеймон Куліш написав про походження козака-характерника наступне:

О козаки! Зветесь ви християни,
І так шукаєте собі безпеки,
Як ваших предків хижаки погані
Навчили у віки якісь далекі.

В. Шевчук пише про волхвів: «Вони, вважалось, знали таємну силу речей, явищ і володіли своєю, виробленою в століттях, наукою і прийомами, з допомогою яких цю віру вселяли в маси. Вони займалися пророцтвом, тобто віщували про майбутнє, через що і називали їх віщунами».

В. Пилат вважає, що: «після хрещення Русі, переслідувані князями та греками волхви, жерці і воїни-охоронці храмів об'єднувалися у таємні громади і у віддалених від великих міст місцях почали створювати Січі. На островах Дніпра, побережжях Бугу і Дністра, в Карпатах і багаточисельних лісах України (Русі) волхви заснували школи бойового гартування і вишколу, в яких шлях воїна до вершин досконалості опирався на рідну віру, одвічні звичаї та обряди».

Відазу на думку спадають предки козаків, таємничі степові люди.

Вірування характерників.

Вважається, що більшість характерників були язичниками, про це свідчать слова Я. Новицького: «Легенда розповідає, що багатівіковий святий дуб був місцем, де збиралися запорожці і козацька рада для обговорення політичних та громадських питань; під дубом лунали запорозькі молитви. В 1775 році, після Троїцьких свят, запорожці в останній раз віддали шану святому дубові, де вони розпили кілька бочок горілки і в останній раз відтанцювали запорозького козачка».

Іншим доказом було те, що «їх ніколи не ховали попи, а ховали їх запорожці по-своєму». Як розповідають легенди, декотрим характерникам, забивали в груди кілок, щоб вони після смерті не вставали, от такі собі українські вурдалаки.

Дуже часто характерників ховали лицем донизу, за звичаєм, що склався ще із часів скіфів. За словами С. Бессонової, таким чином хоронили «небезпечних людей-чаклунів, тобто осіб, чиє посмертне відродження було небажаним. Для того їх обертали обличчям вниз, щоб сонце не торкнулось їх своїм животворним промінням».

Кажуть, що одну могилу козака-характерника було знайдено у 1936 біля села Архангельська, Ясинуватського району, Донецької області. Козак у червоних шароварах та синьому жупані лежав лицем донизу, за поясом мав плящину горілки. Звичайні

пересічні люди називали козаків-характерників чаклунами, а священники вважали, що у них вселився біс.

Відомі характерники.

Слід згадати, що характерники зазвичай формувались у окремий невеличкий загін, що міг вщент розбити цілу армію супротивника. Здебільшого характерниками були деякі гетьмани та кошові – себто вищі ешалони козацтва. Найвідомішими характерниками були Петро Сагайдачний, Іван Сірко, Іван Богун, Максим Кривоніс, Северин Наливайко.

Дуже багато легенд ходять про уславленого кошового отамана Івана Сірка. Кажуть, що козаки 5 років не ховали Сірка після його смерті, вони весь час возили його тіло із собою у походи і це дозволяло їм перемогти удвічі сильнішого ворога. Також відомо, що у мертвого Сірка відрізали руку та тримали її як талісман щастя.

Козаки-характерники

"Козак" - слово тюркського походження, що в перекладі означає "вільна людина, легко озброєний воїн, який володіє особливою наукою ведення бою".

До наших часів дійшло назва цієї науки - "козачий СПАС", а козаки, здійснений-даль володіють СПАСом, називались характерники. Основою цієї науки були, з однієї сторони - слова, замовляння, молитва, секретне навчання.

Вважалося, що характерники спілкувалися навпростець з Богом під час сутички. З іншого боку: весь спосіб життя козака являв собою підготовку до війни, що включає в себе вміння досконало володіти верховою їздою, всіма видами зброї і ведення бойових дій. Досить звичайними були такі елементи верхової їзди, які зараз можна спостерігати тільки в цирку. Козаки могли перестрибувати через коня на повному скаку, скакати на коні, стоячи в сідлі на голові, переповзати під черевом коня та ін. Сила удару козацькою шаблею була така, що окремі козаки під час шабельного бою могли перерубати людину навпіл від плеча до сідниць.

Козака з дитинства готували до військової життя. Буквально з пелюшок проводилися ритуали посвячення воїна-козака. Після народження якомога швидше намагалися охрестити дитину в церкві. Після хрещення до виповнення дитині одного року життя мати купала його кожен день з наговорами: на фортецю, на здоров'я, на удачу. Ставили обереги: від ворогів видимих і невидимих, від куль і стріл, меча і т.д. Коли у немовляти прорізався перший зуб, батько і мати несли його до церкви, замовляли молебень Іванові-воїну. Повернувшись з церкви, батько посадив сина на коня і спостерігав: якщо дитина хапався за гриву, значить, можна проводити вчення далі і з нього вийти характерник, якщо заплаче, впаде з коня - бути вбитим. На перший погляд, дуже жорстоко, насправді, це була сувора реальність. Один з основних законів СПАСа - це не боятися за себе в бою. Якщо злякався - загинеш.

Батько синові наказував: "Не бійся смерті, бійся безславного кінця!". Це була не безрозсудна хоробрість, тому що девізом козаків був давній девіз: "За други своя!" - тобто

в бою берегти життя одного. Характерники розбивалися на п'ятірки, відповідали один за одного, і не було "уз святіших товариства". Не секрет, що воїни перед відповідальною битвою молилися, зміцнювали свій дух змовами, оберегами і молитвами, Зберігся текст молитви, яка за повір'ям заби-рала силу противника:

"Облачусь пеленою Христа, шкіра моя - залізний панцир, кров - руда міцна, кістка - меч булатний. Швидше стріли, зорче сокола. Броня на мене. Господь у мені. Амінь".

Козаки дивним чином поєднували в собі щирю побожність з не менш щирим богохульством: сьогодні могли стояти на колінах біля ікон, а завтра - лихословити, поминаючи всіх святих і чортів. У головній боротьбі свого життя - проти «нехристів», все плюндрували міста і села - вони не гребували використовувати будь-яку зброю. В тому числі, і таємні знання. А дечим «таким собі» січовики дійсно володіли. Правда, не всі, а лише обрані.

За легендами, вони могли розганяти хмари і викликати грозу, обертатися в тварин і «переливатися» у річку, виходити сухими з води і мокрими з полум'я: А ще їм по силам було замовляти рани і навіть ставити на ноги мерців! Володіли характерники і тим, що зараз іменується гіпнозом. У старі часи це називали «отвесть очей». Наприклад, заради забави заглянувши в шинок, такий козак міг не тільки не заплатити за випиту чарку, але ще й піти зі здачею з нібито заплачених грошей. Нерідко козаків-магів називали також «галдовниками» (від українського «галдовать» - чаклувати) і «заморочниками», тому що вони вміли напускати на людей «морок» (туман і сон).

"Куля не бере козака, і шабля не рубає, бо знає він таємну науку:" - твердили непосвячені. Самі ж характерники вірили, що магом може стати практично кожен козак.

Випробування бажаючих стати степовими «льщарями» відбувалося в хортицькому ущелині Січові ворота. Кандидатам доводилося несолодко. Наприклад, потрібно було переплисти в човнику всі численні біля острова Хортиці водні перешкоди. Або ж пройти із зав'язаними очима по жердини, укріпленої між вершинами двох скель. Оступившийся (внизу його ловили козаки) міг спробувати знову пройти випробування лише через рік, але перед витримали «сесію» відкривалася перспектива стати воїном з воїстину чудесним арсеналом.

Мистецтво ведення бою, якому навчали новачків, нині іменують козачим спасом або бойовим гопаком. Основою цієї науки бою були замовляння, молитви і секретні прийоми. Перед кожним боєм козаки промовляли дуже коротку молитву: «Кріплення!». У кожного характерника на собі завжди були і папірці з індивідуально підібраними під характер і навіть зовнішність змовами. А перед тим як зійтися з ворогом в жорстокій січі, кілька найбільш відчайдушних запорожців викликали на своєрідний смертельний двобій - герц - представників протиборчого табору. Така поведінка вважалася верхом військової доблесті. Козаки-характерники багато вміли: і знаходити скарби, і рани заговорювати, і мертвих на ноги ставити, і ядра підлогами жупанів ловити на льоту, і сухими з води виходити, і в мить ока переноситися з одного краю степу в інший.

“Запорожці були лицарі і великими характерниками, - згадували про козаків жителі придніпровських сіл. - Куля їх не брала, на Дніпрі, бувало, простелят повсть і ідуть. Катерина хотіла підвести їх під свою владу, а вони не захотіли. Щоб показати силу, кинули повсть на море, взяли землю в чоботи, горілки в баклаги - і подалися в Туреччину. Пливуть собі та співають".

Багато легенд і переказів побутувало в народі про окремих козаків-характерників. Про них чубаті діди розповідали жваво, з подробицями (характерними!), ніби мова йшла про їхніх близьких родичах: "На Великому Лузі ще за запорожців жив химородник Фесько. Його дуже боялись і слухались козаки. Ось, бувало, лежить чоловік, а він ріже чорну редьку. Як тільки редька пустить білий сік - людині стане погано, як сік почорніє - людина вмирає. Він тоді начаклує, що редька вбере в себе сік чорний, а пустить білий - і людина оживає..."

Відомо, як козак-характерник Іван Богун провів вночі військо через польський табір і жодна собака не загавкав.

Щоб себе захистити, козаки захищали свій табір списами, і супротивник, приймаючи їх за зарості очерету, проходив повз. Характерники виготовляли «крики»: брали очерети, занурювали їх у воду й віск, потім кричали на них. Віск запам'ятовував крик. Такі очерети розкидали по степу. Наступаючи на них, ворожий кінь кричав, і козак на вахті чув його.

З військових подвигів характерників у давні часи відомі їхні атаки на війська перського царя Дарія, який мав необережність втрутитися в наші землі зі своїм величезним військом. П'ятірки оголених по пояс воїнів, стоячи на конях, прорубували проходи крізь тісні ряди персів, що розгорталися, прорубувалися знову і скакали в степ, а перси не могли з ними нічого зробити. Це був один з прийомів тиску на ворога, його деморалізації.

Так само в переказах про козачої життя збереглася легенда про те, що в часи навали Чингіз-хана на Русь два його авангардних тумени (20 тис. вершників) напоролися в межиріччі Волги і Дону на невідомих вершників, які володіють військовим мистецтвом досконало і скачуть в бій голими до пояса. Вони могли зловити стрілу на льоту або спритно ухилитися від неї. Ці воїни билися двома мечами, стоячи на коліні, козаки цей прийом називають "млин". Ці люди не боялися смерті. У жорстокому бою два татаро-монгольські тумени були вирубані.

Багато характерники володіли медитацією - ману, гіпнозом, могли так зачарувати своїх ворогів, що вони втрачали його з виду або в сказі винищували один одного, говорили, що вони можуть намалювати на стіні човен і поплисти на ній, пірнути у кухоль води і виринути десь у морі, кинути бурку на воду і на ній переправитися через річку, немов на плоту.

Характерник міг відчувати "свою" кулю в польоті і ухилитися від неї. За переказами, коли в нього летіла куля, у нього холонула потилицю в цей момент.

Одне з правил характерника було не закохуватися в жінок, тому що від цієї любові він втрачав пильність і енергію, яка йому необхідна в бою. Тому, вступаючи в ряди січовиків, запорожці символічно вінчалися з «єдиною нареченою і дружиною козака» - свободою. Посмів провести на Січ жінку ризикував втратити голову в прямому сенсі цього слова. Втім, це не заважало козакам мати подруг і навіть сім'ї в придніпровських селах.

Величезну магічну силу народна поголоска приписувала і козацьким ватажкам. Подейкують, що часом досить було зазирнути в особливу дзеркало - «верцадло», щоб дізнатися про все, що відбувається в стані ворога. Характерниками вважалися майже всі козацькі гетьмани, кошові отамани і знамениті полковники. Так, серед них - казактє полководці Дмитро Байда-Вишневецький, Северин (Семерий) Наливайко, Петро Сагайдачний, Іван Богун, Максим Кривоніс, Іван Сірко, Іван Золотаренко, Семен Палій, Максим Залізник, Самійло Кішка, Іван Підкова, і багато інших.

Козаки-характерники, маючи надприродні здібності, могли робити неймовірні речі. Наприклад, гоняться ляхи і ніде сховатися, тоді козаки-характерники ставлять серед поля списи по колу і зусиллям волі і духу входять в особливу психоенергетичний стан, коли їх намір стає дійсністю. І ляхи бачать серед поля дубовий гай... Зупиняються і повертаються назад. Це і є Мана. Такі ірраціональні речі не раз рятували козаків від ворогів. Кажуть, після таких зусиль козаки могли три доби поспіль спати, відновлюючи сили.

У козака-характерника завжди з собою були підкова і люлька. Він знав, як розслабляти і качати м'язи з допомогою підкови.

В колисках козаки курили лікарські трави. Наприклад, полин допомагала заспокоїти нерви, покращувала гостроту зору. Коли випадала роса, козаки лежали на галявинах, де росли трави.

Лікували «водою-зализницею»: брали іржаве залізо, раскаляли його на багатті і опускали у воду. Так виходила вода, яку пили від анемії. Щоб приготувати мідну, кидали в окріп мідні ошурки, наполягали, поки вода не охолоне. Такий настій давали козакам, звільненим з полону. Застосовувалося лікування камінням на них наполягали трави. Використовували і такий рецепт: змішували горілку з порохом і обробляли рани. Вважалося, що душа вбитого буде переслідувати козака і забере його удачу. Щобвилікувати пораненого, його обов'язково звільняли від душі вбитого. Інакше козак не міг видужати. В козацькій медицині характерниками широко використовувалося лікування землею. Землю загортали в павутину, і вона миттєво зупиняла кровотечу. Але в цьому лікуванні теж були свої секрети. Самолікування загрожує зараженням крові.

Тепер місця дикого поля Січі залиті Каховським водосховищем, там стоїть Запорізька атомна електростанція, на Нікопольщині відкритим способом видобувають марганцевих руди. Земля козацтва перетворилася в зону екологічного лиха.

Існує думка, що занепад характерництва був ще одним з чинників занепаду і самого козацтва. До тих пір, поки сильним залишалося характерництво, сильним залишалося і козацтво.